

4.7.1966

Стенограма

ЗАСЕДАНИЕ

на Политическия консултативен комитет
на държавите - участници във Варшавския
договор

Букурещ, 4 - 6 юли 1966 г.

Понеделник, 4 юли 1966 г.

(18 ч.)

Н. ЧАУШЕСКУ: Уважаеми другари! От името на Централния комитет на Румънската комунистическа партия и правителството на Социалистическа република Румъния изразявам горещ, братски привет на делегацията на Съветския съюз начело с др. Брежнев, на делегацията на Народна република България начело с др. Живков, на делегацията на Чехословашката социалистическа република начело с др. Новотни, на делегацията на Германската демократична република начело с др. Улбрихт, на делегацията на Полската народна република начело с др. Гомулка, на делегацията на Унгарската народна република начело с др. Кадар. Желая на всички ви да се чувствувате колкото е възможно по-добре сред румънския народ.

Съвещанието на страните - участници във Варшавския договор е посветено на осигуряване сигурността в Европа - един от

най-важните въпроси на международния живот, от които в значителна степен зависи мирът на нашия континент и в целия свят. Голямо значение ще има приемането от нашите страни на декларация за решително осъждане на агресията на САЩ във Виетнам, проява на нашата интернационална солидарност с Демократична република Виетнам, с Националния фронт за освобождение на Южен Виетнам, с героичната борба на виетнамския народ за свободата, независимостта и целостта на своята родина. Тази декларация трябва да послужи като предупреждение за САЩ и да изрази решимостта на нашите страни да не пожелаят усилия и да вземат всички мерки, които те считат за необходими, съгласувайки ги с виетнамския народ, за да способствуват за прекратяване на агресията във Виетнам, за запазване на мира в целия свят.

На нас ни предстои също така да разгледаме въпроси, свързани с повишаване отбранителната способност на нашите държави, а така също други въпроси, които предоставяват общ интерес. Ние изразяваме увереността, че размяната на мнения и консултации, които ще се състоят между нас, ще ни позволят със съвместни усилия, на основата на взаимно уважение и взаимно разбиране да стигнем до изводи, които по най-добър начин съответствуват на интересите на нашите народи и партии, на цялата световна социалистическа система, на осъществяване отремежа към сигурност, мир и прогрес на всички народи.

Като изразявам пожелание тази среща да оправдае очакванията на нашите партии и народи и да способствува за по-нататъшно укрепване дружбата, сътрудничество и единството на социалистическите страни, на комунистическите и работническите партии, за развитие на общата борба против империализма, за мир в целия свят, обявявам за открито съвещанието на Политическия консултативен комитет на страните-участнички във Варшавския договор и му пожелавам пълен успех.

По-нататък, другари, ние трябва да решим въпроса за назначаване на председатели. Ако вие всички сте съгласни, бихме могли да запазим практиката, която съществуваше досега, а именно председателите да се редуват. В такъв случай сега би трябвало да председателствува представителят на Народна република България. Съгласни ли сте с това предложение, другари? - Няма възражения. Тогава др. Живков ще поеме председателствването.

ПРЕДС. Т. ЖИВКОВ: Другари! Благодаря ви преди всичко за доверието, което ми оказахте, като ме избрахте за председател на първото заседание на нашето съвещание.

Първите секретари на братските партии и председателите на министерските съвети на страните - членки на СИВ се договорихме в Москва през време на XIII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз, че на сегашното наше съвещание ще разгледаме въпроса за приемане на декларация за укрепване на мира и сигурността в Европа и за приемане на ново положение

за обединените въоръжени сили на страните - участнички във Варшавския договор. В последствие по пътя на допълнителни консултации беше счтено за целесъобразно в дневния ред на нашето настоящо съвещание да се включи и въпросът за приемане на декларация по въпроса за Виетнам.

В такъв случай дневният ред на нашето съвещание може да бъде формулиран така:

1. Приемане на декларация по въпроса за Виетнам.
2. Приемане на декларация за укрепване на мира и сигурността в Европа.
3. Приемане на ново положение за обединените въоръжени сили на страните - участнички във Варшавския договор.

Какви бележки има по дневния ред на нашето съвещание?

Л. И. БРЕЖНЕВ: Бих искал да уточня нещо във връзка с третия въпрос. В съответствие с нашата договореност въпросът беше набелязан така, че на нашето заседание на Политическия консултативен комитет ние ще разгледаме също така работата на министрите на отбраната, на които беше поръчано да разработят този въпрос в съответствие с нашето поръчение. Очевидно така именно би трябвало да го наименуваме. Същевременно е това да се отбележи.

ПРЕДС. Т. ЖИЗЮВ: Другарят Брежнев направи бележка. Намирам, че е правилна. Какви други бележки има по дневния ред?

Н. ЧАУШЕСКУ: Аз не разбрах предложението на др. Брежнев. Това следва да се добави към дневния ред.

Л. И. БРЕЖНЕВ: Ще повторя. На нас ни се струва, че ние твърдо се договорихме, че на нашето заседание ще разгледаме резултатите от работата на съвещанието на министрите по въпроса за положението на въоръжените сили, положението на командувачите и т. н. Ъ би трябвало именно така да наименоуваме този въпрос: разглеждане на резултатите от съвещанието на министрите на отбраната, което стана напоследък. Те да представят свой доклад на всички страни.

ПРЕДС. Т. ЖИВКОВ: Аз именно това имам предвид и считам, че по същество предложението на др. Брежнев може да се приеме. Съгласни ли са другарите? — Няма възражения.

Следователно, утвърждаваме дневния ред с уточняване на третата точка така, както предложи и др. Брежнев.

Л. И. БРЕЖНЕВ: Това не е мое предложение, това беше общо предложение.

ПРЕДС. Т. ЖИВКОВ: Другари! Пристъпваме към обсъждане на т. 1 от дневния ред на нашето съвещание:

ПРИЕМАНЕ НА ДЕКЛАРАЦИЯ ПО РЕЛФОСА ЗА ВЬЕТНАМ.

От предварителните консултации по този въпрос, които направихме, се вижда, че ние всички сме единодушни, че сега във

връзка с новата обстановка, създадена във Виетнам в резултат на разширяването на военната агресия на САЩ, е необходимо нашето съвещание да приеме специална декларация за Виетнам. Беше поръчано на Министерството на външните работи на Съветския съюз да изготви съответен проект. Съображения по този въпрос имат румънските другари, а също така и полските другари.

Може би ще бъде целесъобразно да се договорим по точка първа да поръчаме на министрите на външните работи след нашето заседание още да се съберат и да уточнят окончателния текст на декларацията по вьетнамския въпрос, който утре да докладват на нашето заседание. Вероятно и други делегации ще имат съображения по текста и те ще имат възможност на срещата на министрите на външните работи да изложат тези свои съображения и да приемат окончателен текст, който ние бихме могли да утвърдим на утрешното заседание.

Какви съображения има по този въпрос?

В. УЛБРИХТ: Нашата делегация има само съветския проект. Би било необходимо за всички делегации - не само на министрите на външните работи, а на всички делегации - да се предаде този проект. Ние смятаме, че е необходимо съветският проект да се приеме за основа.

ПРЕДС. Т. КИЗЮВ: Разбира се, предложението на др. Улбрихт може да се приеме - готовият проект, изработен от Министерството

на външните работи на Съветския съюз да се изпрати до всички делегации. Но аз считам, че това едва ли ще бъде необходимо, защото министрите на външните работи могат сами да пореботят по текста, а след това, ако бъде необходимо, този текст да се представи на съответните делегации, за да можем утре да го утвърдим и да го публикуваме.

Какви съображения имат другарите по този въпрос?

Н. ЧАУШЕСКУ: Аз считам, че в рамките на обсъждането за основа следва да се приемат всички съществуващи проекти и всички проекти да се раздадат на всички делегации.

В. ГОМУЛКА: По проекта за декларация по въпроса за Виетнам. Ние имаме три проекта за декларация. Първият - това е съветският проект, който беше разпратен, струва ми се, на всички делегации. Доколкото ни е известно, ние също така проектите на румънските другари. Съдържанието на този проект ние не знаем. Подготвя делегация, след като се запознае със съветския проект, също счита, че би следвало в него да се направят някои съществени изменения. Но дори това днес за съвсем кратък срок ние нахвърляме един нов проект за декларация. Така че би било трудно да се приеме какъвто и да е проект за някаква основа, да се реши кой от тези проекти да представлява основа. Възможно е, разбира се, и трите проекта да се разпратят на всички делегации. А може да се приеме и такъв принцип: да се поръча на представителите на всички делегации или на министрите на външните работи на

трите делегации да разработят един проект на основата на тези три проекта и този един проект да се разпрати на всички делегации. У мене обаче има съмнение, дали при това положение, което е създадено, ние ще можем до утре сутринта да получим на основата на тези три проекта един съгласуван проект за декларация.

Л. И. БРЕЖНЕВ: Нашата делегация няма възражения против предложението на др. Живков, защото всяка делегация има право да внесе проекти. Нашият проект е само условно наш. Тогава ние казваме, че ще поработим върху проекта и ние поработихме. Това не изключва, че през време на работата всяка делегация ще може да внесе някои поправки. Но сега преди да се почне обсъждането на този въпрос се казали, че и у румънските другари има съображения по проекта, и у полските другари също има съображения по проекта. Затова ние смятаме, че е правилно да се поръча тази работа на министрите на външните работи, тъй като обсъждането на трите проекта покрива всички въпроси, които се преплитат. Ако поръчам тази работа на тримата министри, те могат да съгласуват проекта, но четвърти може да не се съгласи с него, защото за него това ще бъде нов проект. Затова ние смятаме, че е по-добре министрите да поработят съвместно, всичките три проекта да бъдат разгледани и сравнени, или да се опрат на един от тях и да внесат поправки в него, или вместо три да напишат един, който да съчетава предложенията. Това би ускорило работата.

Но мене ми се струва, че действително др. Гомулка е прав че за толкова кратък срок даже всички министри може би няма да

успеят да изработят такъв документ, защото сега е вече почти вечер, а утре сутринта започва заседанието. Може би можем да приемем такова предложение: да се поръча на министрите на външните работи да изработят съвместно един приемлив документ, а утрешното заседание да започне с обсъждането на втория въпрос от дневния ред, тъй като на нас ни се струва, че по втория въпрос предварително е постигната — доколкото нашата делегация има сведения — голяма съгласуваност. Така че ние бихме могли да приемем този документ, а към обяд да приставим към обсъждане на декларацията за Виетнам. Може би такъв вариант би могъл да бъде приет.

А. НОВОТНИ: Ние молим румънските другари да ни изпратят своя проект. Аз мисля, че всички делегации трябва да проучат съществувещите проекти. Ние знаем за съществуването на два проекта. Това е съветският проект и допълнително ние получихме предложението на полската делегация. Другарят Чаушеску каза, че те имат свой проект, но досега нашата делегация не е получила този проект. Затова ние молим всички проекти да бъдат изпратени на нашата делегация.

В. ГОМУЛКА: Аз мисля, че предложението на др. Брежнев решава въпроса, който повдига др. Новотни, а именно ако всички министри на външните работи се съберат, за да обсъдят и да разработят проект, те ще се запознаят също така и с проекта на румънските другари, а ще се запознаят и с проекта на нашата делегация. Следователно аз считам, че не е необходимо да се създава излишна

работа, не е необходимо да се разпрацат проекти, а просто един съвместно разработен проект след това да бъде разпратен до всички делегации. Разбира се, всяка делегация ще знае позициите и на румънската делегация, и на нашата делегация, а съветският проект вече е връчен на всички. Така че аз не виждам нужда да се изпрацат тези проекти.

ПРЕДС. Т. ЖИВКОВ: Другари! Считам, че въпросът се изясни. При положение, че съществуват три проекта - на мене ми беше известно, че има един проект, който беше възложен да се подготви от Министерството на външните работи на Съветския съюз, но сега се оказва, че съществуват проекти на румънските другари и на полските другари, - може би да се договорим така: да бъдат разпретени тези проекти и да се поръча на министрите на външните работи да се съберат и да разработят общ документ, който ние ще утвърдим на нашето утрешно заседание. Има ли други съображения?

Н. КАДАР: Ние се намираме в следното положение: ние едва тук в Букурещ след обед получихме съветския проект. На нас ни е известен само този проект. Затова ние не можем да изкажем свое гледище по другите два проекта. Сега ние чуваме, че има още румънски проект, има и полски проект. Ние поддържаме предложението че др. председателствуваша. Необходимо е да се поръча на министрите на външните работи да вземат за основа трите текста, да работят върху тях и да ни представят единен текст. Що се касае до времето и до реда на работата, този текст трябва да се напише, да се

преведе и ние да се запознаем с него. Затова аз се съмнивам, че утре около обед ние ще може да получим този текст. Затова предлагам утре сутринта да започнем обсъждането на въпроса за европейската сигурност, а другарите министри на външните работи да положат усилия, да речем, до утре вечерта да имаме текст. Бих искал да отбележа, че считам това за възможно, тъй като на всички е известно, че гледищата ни по външноминския въпрос съвпадат, необходими е само да се състави текст.

ПРЕДС. Т. ЖИВКОВ: Очевидно, другари, ние се договаряме за следното, аз така разбирам. Ние всички сме единодушни, че всички проекти, които съществуват — три или повече — следва да се изпратят на делегациите и да се поръча на министрите на външните работи да поработят по тях и да излязат с общ текст за декларация, който по възможност да се получи утре на сутрешното или на следобедното заседание. Ако те не успеят в този срок, то очевидно ние ще бъдем принудени да отложим това до следващото заседание. Има ли други предложения? — Няма.

Аз много се извинявам, но пропусках да се договорим за регламента на съвещанието още преди да пристъпим към дневния ред. Това е мое опущение и аз моля за извинение.

От секретариата ми дадоха текст. Предлага се следният регламент на работа на съвещанието: Дневното заседание да завърши приблизително към 19 часа. През следните дни сутринните заседания да започват в 10 часа и да завършват в 14 часа, а следобедните

заседания да започват в 17 часа и да завършват в 18 часа.

Съгласува установена от по-ранешната работа практика, в съответствие с която всяка делегация определя свои представители в секретариата на съвета, имената на които се съобщават на генералния секретар.

Предлага се думата за изказване да се предоставя в съответствие с изказаните пожелания от отделните делегации.

Освен това, ако няма възражения въз основа на регламента, предлага се след днешното първо заседание да се публикуват в печата съобщения за началото на работата на съвета.

Има ли съображения по регламента за работата на съвета? — Няма. Приема се.

Пристъпваме към точка 2 от дневния ред:

ПРИЕМАНЕ ДЕКЛАРАЦИИ ЗА УКРЕПВАНЕ НА МИРА И СИГУРНОСТТА В ЕВРОПА.

Б. ГОМУЛКА: Ние се договорихме, че всички делегации трябва да получат проектите. Обаче трябваше да се договорим също така на какъв език те ще получат тези проекти. Бих предложил всички тези три проекта да бъдат на руски език. И трябва да се договорим за срока, до който членовете на делегациите ще получат тези проекти.

ПРЕДС. Т. ЖИВКОВ: Тази вечер ние трябва да получим проектите, за да могат делегациите да се запознаят с тях и да

дадат указания на министрите на външните работи за окончателното изработване на проекта по вьетнамския въпрос. Предложението на др. Гомулка да се раздадат проектите на руски език считам за правилно. Какви други съображения има по този въпрос?

В. ГОМУЛКА: Този конкретно министрите ще могат да започнат работа утре сутринта, ако не успеят да работят още днес вечерта.

ПРЕДС. Т. ЖИРЯКОВ: Да им предоставим сами да се договорят по този въпрос. Надявам се, че между тях ще бъде постигнато единодушие по него.

Л. И. БРИКНЕР: Аз съм съгласен с предложението на др. Гомулка. Но по въпроса за по-нататъшната работа днес менаме се струва, че не е целесъобразно сега да започваме. Но нашия регламент остават само 30 минути. Такаъв голям въпрос ние няма да можем да разгледаме сега. По-добре е да го обсъдим утре сутринта, а днес да не започваме разисквания по него.

В. ГОМУЛКА: То се отнася до т. 2 от дневния ред, ние сега въобще не можем да пристъпим към нея, защото нямаме проект за декларация. Днес проектите трябва да се изпратят на всички делегации, за да можем да се запознаем с тях своевременно, а утре сутринта да започнем евентуално разисквания по окончателния проект.

ПРЕДС. Т. ЖИРЯКОВ: Очевидно това са правилни съображения.

Смятам, че с това ние можем да завършим днешното заседание и утре да започнем с разглеждането на точна втора от дневния ред, като при това проектът, изработен от министрите на външните работи, бъде разпратен тази вечер, за да можем да се запознаем с него.

Има ли други съображения по този въпрос? — Няма.

В такъв случай закривам заседанието на нашето създание.

18,40 ч.

- o -

Борник, 5 юли 1898 г.

(11,50 ч.)

Т. ЖИВКОВ: Другари! Съгласно приетия ред за председателстване на нашите заседания днес председател на заседанието следва да бъде ръководителят на унгарската делегация др. Янош Кацар. Моля др. Кацар да приеме председателстването на заседанието.

ПРЕДС. Я. КАЦАР: Благодаря, другари!

Днес на дневен ред е въпросът за европейската сигурност. Преди да преминем към обсъждането на тази точка от дневния ред давам думата на др. Чаушеску, който иска да направи заявление.

Н. ЧАУШЕСКУ: Бих искал да информирам всички другари, които участвуват в настоящото съвещание, за съобщението, което Румъния и Съветският съюз получиха от страна на Демократична република Виетнам във връзка с декларацията, която ни предстои да приемем по въпроса за Виетнам. Виетнамските другари искат още по-рано излягане в писмо, изпратено до Румъния и до Съветския съюз, в наватя декларация да бъдат включени дала редица сехни гледни точки. Разбира се, ако делегациите са съгласни, те те могат да получат това писмо на виетнамските другари. (Нес виетнамските другари изпратиха допълнението към това писмо, в което те предметът в декларацията да се добави следното:

"По мълба на правителството на Демократична република Виетнам социалистическите страни-участници във Варнавския договор заявяват своята готовност да изпратят във Виетнам доброволци, за да се борят редом с виетнамския народ срещу американските империалистически агресори."

Ние бихме помолили да се съгласите комисията, която ще работи, да вземе под внимание и това предложение на виетнамските другари.

ПРЕДС. Я. КАДАР: Другари! Предлагам да се приеме за сведение съобщението на др. Чаушеску. Ние молим този текст да се изпрати на делегациите и нека другарите, които работят над проекта за декларация, да го вземат под внимание.

Л. И. БРЕЖНЕВ: Считаю за свой дълг да съобщя, че текстовете, които виетнамските другари са изпратили до румънските

другари и до нас, са идентични. Ние също получихме такъв текст. Съгласен съм с предложението комисията да помисли върху възможността да се приеме такова решение.

ПРЕДС. Я. КАДАР: Повтарям, няма възприеман следното: другарите, които работят над текста на декларацията, да работят под внимателно това външноско съобщение.

Ако няма други бележки, предлагам да преминем към обсъждането на дневния ред - въпроса за европейската сигурност.

Искам да съобщя на Политическия консултарен комитет, че другарите министри на външните работи извършиха добра работа и Макар в едно замеснение, но все пак ни предадоха съгласуван текст. Този текст е известен на делегациите. Предлагам да преминем към приемане на текста на декларацията и към приемане на решението.

Има ли бележки във връзка с това предложение?

Д. И. ВРЕЖНЕВ: Нашата делегация няма бележки. Ние сме съгласни.

ПРЕДС. Я. КАДАР: Благодаря. Желее ли някой да се изкаже? - Няма други бележки. Тогава ние приемаме това решение.

Предлагам следното: В съответствие с приетия порядък на работа секретариатът има поръчение...

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Текстът трябва да се гласува.

ПРЕДС. Я. КАДАР: Които приемат текста, моля да вдигнат ръка. Има ли против? - Няма. Значи приема се единодушно.

Секретариатът ще подготви текста на декларацията на руски език и в съответствие с приетите у нас обичай изречите секретари и председателите на министерските съвети ще подпишат тази декларация.

Подготовката на текста на декларацията изисква още известна работа. Затова ние предлагаме да се обяви почивка от 30 минути и след 30 минути тук, в тази зала, да подпишем декларацията. Има ли други предложения? - Няма.

Тогави обявявам почивка от 30 минути.

(След почивката)

ПРЕДС. Я. КАДАР: Другари! Продължаваме нашата работа. Следва подписването на приетата от нас декларация.

(Декларацията бива подписана от делегатите в следния ред: Народна република България, Чехословашката социалистическа република, Германската демократична република, Полската народна република, Румънската социалистическа република, Унгарската народна република, Съюз на съветските социалистически републики).

Скъпи другари! Политическият консултативен комитет на Варшавския договор прие хубаво решение по много важен въпрос. Аз съм убеден, че ние приехме и подписахме декларация, която съответствува на своите цели. Тази декларация има голямо значение, защото по един много съществен въпрос от гледна точка на

нашата борба ние приехме важна и определена позиция. Ние сме убедени, че масите в нашите страни ще приветствуват тази декларация и тя ще намери благоприятен отзвук сред народите на Европа. В същото време нашата декларация е предупреждение за империалистите и ободрява онези елементи, които са наши съюзници в борбата за намаляване на напрежението в Европа. Аз съм убеден, че това решение е интернационалистическо, че то е хубаво решение, тъй като отговаря на интересите на всички социалистически страни, отговаря на интересите на нашите братски партии, които се борят в капиталистическите страни, дава оръжие в ръцете на всички прогресивни сили.

Разрешете ми като пореден председател да поздравя Политическия консултативен комитет и всички другари, които взеха участие в съставянето и приемането на това решение, и да изразя надежда, че нашите братски партии, нашите страни заедно и в съгласие ще се борят, щом тези решения, които ние приехме в декларацията, да бъдат осъществени.

С това обсъждането на тази точка от дневния ред при-
вършва.

Следващото заседание не се състои днес в 17 часа.
Но тъй като работата по точка втора от дневния ред - декларация по визнският въпрос - трябва да продължи, целесъобразно е да се даде възможност на министрите на външните работи да работят. Затова може би да се договорим не днес да продължим работата си а утре от 10 часа. Обаче ние можем да поддържаме контакт

помежду си и ако другарите министри на външните работи завършат след обед, могат да ни съобщят, за да се съберем. Моги да вземем решение. Съгласни ли са другарите с това предложение? — Няма възражения. Благодаря.

Следователно за днес завършихме заседанието.

Закривам заседанието.

(18,45 ч.)